

Zato badava isticanje u javnosti, da je naš g. prevodilac „izvrstan poznavalac hrvatskoga jezika“⁵; to nije dosta. Još je bolji bio Gjuro Daničić. Badava se i pjesničkim riječma naviješta slava „hrvatskoga Jeronima“. Ta se slava ne postize tako lako. Ta slava „čekala“ bi samo onog prevodioca, koji bi se, osim sviju ostalih krjeposti sv. Jeronima, dovinuo i onom njegovom golemom i čudovito poznavanju jezika hebrejskoga i grčkoga, sviju eksegetskih djela sv. otaca do njega, i cijele klasične literature. Takve pak veličine, mislim, da u Hrvatskoj ne ćemo doživjeti, jer se je Gospod i samoj svojoj Crkvi, od njezina postanja do danas, udostojao dati samo jednog Jeronima, koga Ona zato i slavi kao „Doctorem in exponendis sacris Scripturis Maximum“. Stoga nije podeno, da se u javnosti običnim pozemljarija stavlja u izgled slava Jeronimova.

Ali ipak od svakog prevodioca sv. Pisma traži se pravom takvo poznavanje jezika hebrejskoga i grčkoga, da može tekstove u tim jezicima čitati i razumijevati s onom lakoćom, s kojom čita i razumijeva tekstove u svom materinskom jeziku. „Quant aux langues, l'hebreu (grčki se samo po sebi razumije) doit devenir aussi familier à l'exégète (a to isto vrijedi i za prevodioca) que sa langue maternelle. Aucun texte, si

⁵ S ovim sudom, što se nalazi u predgovoru „najnovijeg hrvatskog prijevoda Sv. Evangjelja i Djela Apostolskih“ (za koji prijevod po riječima „Katoličkog Lista“ br. 28. „u buduće odgovara“ — Dr. Čebušnik) ne slaže se u ostalom, slijedeća zanimiva opaska lista „Kršćanska Obitelj“ br. 7. (Mostar, Hercegovina), koja glasi: „Nego iskreno ćemo reći, da nam se jezik na mnogim mjestimane svigja, a to će onda biti zaprekom, da izdanje ne će postati kako se željelo pučkim“. Jezičnih nekorektnosti imade i u prijevodu St. Z. na mjestima, gdje se je naš g. prevodilac nešto udaljio od Daničića. Izblžiže kasnije.

difficile qu'il soit, ne doit le mettre dans l'embarras“. Veli tako jedan veliki poznavalac sv. Pisma i protagonist u katoličkim redivima.⁶

Badava se napokon ističe i ogroman trud, mar i neumornost. Jer ako se i u napredak tako nastavi, to taj ogroman posao i trud na žalost čeka za pravo one ljude, koji će danas sutra morati teškoj i mučnoj reviziji podvrći ove najnovije na brzu ruku i od nestručnjaka sastavljene prijevode. Παθήσῃα ἀπὰς ἕνος πεφάσθω!

(Nastaviće se.)

Dr. Ante Sović.

Blanc: L'Agneau de Dieu. Rome, Institut Biblique Pontificale.

Pisac, misijonar na otocima Tonga (Océanie polynésienne), želi, da poslije sedmogodišnje profesorske službe predoči plod radnih i ugodnih naučnih satova.

U ogromnom biblijskom području posvetio je posebnu pažnju preznamenitom pitanju u povijesti spasenja našega: značaju žrtve Gospodinove, označene po prorocima, koju je Gospodin izvršio, a časte je vjernici. U raspravi učitelj mu je i vogj sv. Ivan.

Pisac dijeli knjigu u tri dijela. I. P' Agneau de Dieu sur la terre (Jagnje Božje na zemlji). II. P' Agneau de Dieu dans le ciel. (Jagnje Božje na nebu). III. le culte de l' Agneau de Dieu. (Štovanje Jagnjeta Božjega).

Iza uvoda razmatra u prvom dijelu, kako se Sin Božji javio kao Jagnje Božje na zemlji. Kao što je angjeo Božji proglasio sina Marijinog Sinom Božjim, tako je angjeo pustinje, Ivan Krstitelj, proglasio ga pred svojim učenicima Jagnjetom Božjim. Taj naziv tako se zasjeko u dušu apostola Ivana, koji je bio najprije učenik Ivana Krstitelja, da s nasladom u evanđelju i Apokalipsi promatra Spasitelja kao Jagnje Božje.

⁶ Cf. L'exégèse catholique de l'Ancien Testament, discours prononcé le 15. novembre 1910 etc. par le R. P. Vincent Zapletal O. P. Recteur de l'université de Fribourg (Suisse). p. 10.

U tom simbolu krije se duboka tajna i bogatstvo njezino. Nema bo imena, koje bi moglo jasnije osvijetliti misiju Sina Božjega, koji se inkarnirao, da žrtvom svojom otkupi ljudski rod. To ime označuje: sacrificium, vicariam satisfactionem, voluntariam satisfactionem, suavitatem, clementiam, patientiam Salvatoris (la révélation de l'agneau de Dieu). Pomirbena žrtva označena je raznim simbolima u S. Z. Gospodin upotrijebio taj način objave, budući da stvar predočena u formi alegorijskoj djeluje na narod ugodnije nego li zaodjenuta u termine tehničke.

I Ivan u apokalipsi služi se simbolima; nije ih on stvorio, već ih ponovio. Simboliku ostavio je Ivan Crkvi. Simbolika otsijeva u njezinoj liturgiji. Crkva upotrebljavala ju odmah u početku, da sačuva svetinju od profanacije poganske (disciplina arcani), a ujedno da uzbudi pobožnost u svoje djece.

Izmegju simbola starozavjetnih ističe se osobito vazmeno jagnje kao tip žrtve Gospodinove (I. Cor. 5, 7).

Simbol nije adekvatan u svojem objektu. On je samo štica ili nacrt buduće veličine. Tako je i vazmeno jagnje samo sjena veličine žrtve N. Z. (l' Agneau symbolique). Gospodin kao Jagnje trpi progonstvo. Prorok Jeremija tip je njegov. Jeremija odlučni branič istine i pravde nije znao za zasjede protivničke, dok mu ih nije Gospodin saopćio: et ego quasi agnus manseutus, qui portatur ad victimam; et non cognovi, quia cogitaverunt super me consilia (Jerem. 11, 19). Jeremija bio je kao krotko jagnje, kojega vode za žrtvu, ne znajući, da ga hoće uništiti i izbrisati ime njegovo.

Spasitelju nije bilo ništa sakrivo. On je daleko prije, nego li javno ustadoše protiv njega neprijatelji, dobro znao za klicu zla, koja je kljajala u srcu njihovu; znao je, kako će gorkim plodovima ragjati zloba njegovih protivnika. Premda je znao, da će se doskora protiv njega koalirati: poglavice, književnici i svjetina, ipak zove k sebi sve umorne i opterećene. (Mat. 11, 28—30). Najvećom nježnosti i srdačnosti osvaja srca, jer hoće da ima uvijek mučenike krvi i ljubavi: jer koji trpi za stvar Kristovu, Gospodinov je mučenik, neprestano se za njega žrtvuje. Ljubav ne misli o zlu. Naj-

groznije je za srce, koje nesebično ljubi, kad otkrije himbu. Himbena duša gora je od krvnika. Krvnik bo radi otvoreno; dok himba ide krivudastim putovima; na oko je slatka, te bezalena duša odmah zamke ne opaža, a kad je licemjer u svojoj rugobi raskrinkan, tada se traži martirij u plemenite duše, da ne klone.

Gospodin Isus Krist, koji je uvijek znao, što je u čovjeku (Iv. 2. 25), razgalio je himbu i licemjerstvo svagda, kad je ustajala protiv njegove nauke i udarala na njegovo božansko poslanje. No kad se radilo o atentatu protiv njega, on šuti, jer ljubav sve podnosi. Dopušta najveće nasilje protiv svoje božanske osobe, da otkupi i preporodi ljudski rod.

Ako je dakle Jeremija bio krotko jagnje kao žrtva himbe ljudske i ne sluteći zamke protivničke; koliko je uzvišenije Jagnje N. Z., Gospodin Isus Krist, koji je toliko puta zasvjedočio božansko znanje, poznavao u tancinu zlobu i himbu svojih neprijatelja, a ipak nije zapriječio svojeg uništenja iz neizmjerne ljubavi prema nama; da nas uči vršiti kraljevsku krjepost: ljubavi Božje. Gospodin imao samilost s ljudima; imajmo i mi! samo prema jednomu ne smijemo imati, a taj je sotona. Gospodin kaže predstavnicima židovskoga naroda, da imadu oca gjavola (Iv. 8, 44.), da upozori, koji je glavni izvor njihove mržnje protiv Spasitelja i njegove svete istine, i da tako barem donekle smanji veliki njihov grijeh, jer su zavedeni od oca laži.

Dok opaki čovjek mrzi Boga, budući da ljubi zlo, sotona ljubi zlo, jer mrzi Boga. Upravo zato hoće da razori svrhunaravski red, postavljen po Bogu.

Vrag se krije, perfidan je te najveći licemjer. Na razan način juriša na kraljevstvo Božje. Često raznovrsne iluzije stavlja u srce; a najprepedeniji je kad potiče ljude, da se ljube megjusobno bez Boga, bilo pod kojim mu drago zvučnim imenom. Tako gjavao parodira pravu ljubav. Radeći o uništenju najvećeg Pravednika G. Isusa Krista, uspiruje u srcu Židovskom ljubav domovinsku; kao da interesi židovskog naroda tobož traže, da Isus pogine.

Gjavao, da postigne svrhu svoju, izazivlje uniju neprijateljskih stranaka:

farizeja i saduceja, kao što: Iruda i Pilata.

Tako biva u svako doba. Djeca ovog svijeta grizu se megjusobno, no ujediniju ih mržnja na istinu i krjepost. To je plod intriga gjavolskih.

No Gospodin jači je, jer je jakoga svezao; on uvijek pobjeguje. Na kaliciju Židovsku odgovara kao jedini posrednik za sve (općom mediacijom). Krist ne će biti samo izvanredna žrtva mržnje i zavisti opakih, nego i žrtva, koja spasava svijet.

Prema tomu progonjeni Spasitelj najdivnije je Jagnje Božje, koje uzima grijeh svijeta (Iv. 1, 29) (l' Agneau persecuté). Žrtve S. Ž. nisu bile mile Gospodinu (Hebr. 10, 5.). Zato dolazi Spasitelj, da vrši volju Oca. On je bio već posrednik u S. Ž. U značajnim zgodama židovske povjesti javlja se angjeo Gospodnji, koji je bio reprezentant Logosa, ako i ne sam Logos (l' agneau redempteur). Isus trpio kao jagnje. Silne boli njegove prorekao je psalmista (ps. 21.) i prorok Izaija (c. 53).

Treba samo slijediti tradiciju S. Ž. o Mesiji kao čovjeku boli i odmah opažamo, da se to ispunilo u historičkom Isusu. Trpio je izvanredne boli; jer je imao najnježnije tijelo, osjećao je najjače sve fizičke udarce; a jer je duša njegova najsvetija, zato se najviše Gospodin zgražao promatrajući, kako je postao radi nas, ne poznavajući grijeha, grijehom, blažen i najsvetiji, kletvom (II. Cor. 5, 21.; Gal. 3, 13.).

No Krist dragovoljno i ustupljivo trpeći (quasi agnus coram tondente se obmutescet, et non aperiet os suum (Is. 53, 7) proslavio se u borbi te triumfira u vijekove vijekova (Is. 53, 10—12). Proslavljen je na zemlji, jer počinje s križa vladati narodom svojim; koji vodi u borbi k pobjedi vječnoj.

Proslavljen je u slavi nebeskoj kao kralj svih svetih duša. To je plod prolivene svete krvi njegove.

Kristu je rezervirano, da potpuno pobjedi vraga, smrti i grijeha i da kroz patnje ugje u kraljevstvo svoje. Prije njegova triumfa nije mogao nitko unijati; zato je i rekao Petru: quo ego vado, non potes me modo sequi: sequeris autem postea (Iv. 13, 36.) (l' agneau douloureux). Jagnje vazmeno u S. Ž. imalo se žrtvovati uz neke religiozne obrede. Svojim neslomljenim kostima označivalo je, da će biti

žrtva Spasiteljeva dragovoljna; prolijevanje njegove krvi označivalo sva nasilja protiv njega i grozne muke njegove, koje su bile izvanjski izražaj unutrašnje zamjerne žrtve Gospodinove. Oštrina naših žrtvi neka nas ne razdražuje, a neznatnost njihova ne poništi. Sva vrijednost njihova u žrtvi je Kristovoj (l' agneau immolé). Gospodin ponavlja svetu žrtvu u euharističkoj žrtvi: semper vivens ad interpellandum pro nobis (Hebr. 7, 25).

Židovi jeli vazmeno jagnje, da uzmognu doći u zemlju slobode, tako i mi blagujemo euharistiju, da dogjemo u vječnu domovinu. Židovi došavši u Palestinu jeli vazmeno jagnje na vazam iz zahvalnosti, što ih Gospodin izbavio iz ropstva Misirskoga; tako i mi blagujemo euharistiju, da mu zahvalimo, što nas spasio od ropstva vječnoga, da nas Spasitelj transformira u sebe i da budemo slobodni u njemu (l' agneau euharistique).

U drugom dijelu promatra Gospodina kao Jagnje Božje u slavi nebeskoj. Jagnje Božje rasvjetljuje nebeski Jeruzalem (et lucerna eius est Agnus, Apoc. 21, 23). Transfiguracija bila samo preludij slave uskrsnuloj. Ondje sja divno veličanstvo pobjednika, koje se ne da opisati (la beauté de l' Agneau). Angjele klanjaju se Jagnjetu, jer se žrtvovalo (5, 12). Jedino Jagnje može otvoriti zapečaćenu knjigu vječne i nepromjenljive osnove Božje, jer se žrtvovalo i otkupilo sve narode (Apoc. 5, 9).

Prema tomu raste nada naša, jer dragomu Jagnjetu pripada posljednja riječ. U svako doba čovjek je nastojao, da sazna budućnost; no ta mu je sakrila. Jedini Gospodin Isus Krist kao Jagnje Božje, koje se pokorilo do drveta križa, otvara knjigu (Apoc. 5, 8) tajinstvene budućnosti, jer ima jednako znanje s Ocem (Luc. 10, 21, 22). Zato i njegova sveta Providnost bdije nad izabranima, koji su zabilježeni u knjizi života. To je utjeha svetih (Les auges de l' agneau. L' agneau et le livre scellé).

Isusa napadali za njegova zemaljskoga života. Taj boj nastavlja se iza proslave njegove protiv svetoga imena njegova (nominis christiani proelium Tertul. Apolog.) i protiv djela njegova: Crkve. Često smo za života uznemireni, što zlo napreduje, pogotovo što se više puta čini, da ga nije moći.

obuzdati; a to je bolnije, što je zlo brutalnije. Ivan promatra u apokalipsi neprijatelje Jagnjeta. Prvi neprijatelj, koji navaljuje na ženu i njezino dijete (na B. D. Mariju, Isusa i Crkvu), jest veliki zmaj; gjavao, zmija stara, prozvan gjavao i sotona (Apoc. 12). Jer se protivio vječnoj osnovi Božjoj spasenja našega, bačen bi s neba s anđelima svojim (Apoc. 12, 9). Jedan nebeski glas slavi moć Božju i Kristovu, što braća pobjegjuju krvlju Jagnjeta kletog neprijatelja duša (Apoc. 12, 10, 11). Drugi neprijatelj jest životinja, koja silazi s mora. Po odredbi zmaja ratuje sa svetima (Apoc. 13).

Ta životinja slika je svijeta. To je požuda očiju. Ona predočuje čare blaga zemaljskoga. Želi, da čovjek svu svoju djelatnost koncentrira na šticanje blaga (*in mammona iniquitatis*). Životinja ima na jednoj od sedam glava tobožnju ranu, kao da joj je učinjeno nasilje. Značajno je to mjesto. Svijet se ponosi sa svojim mučenicima (n. pr. Hus, Giorolamo Bruno). Kad zakoniti braniči istine i krjeposti ustaju protiv svjetske himbe i raspuštenosti, svijet se uzrujava i više o atentatu na slobodu. Ta rana imitira blasfemno ranu Kristovu. Životinja ima silnu moć, sve joj se klanja i smatra je nepredobivom (Apoc. 13, 4.). Providnost dopušta, da životinja pobjeguje svete (Apoc. 13, 7). No ako i sveti na oko podlegli, konačni je trijumf njihov; jer će se životinja u svom nasilju ugušiti: *qui in captivitate duxerit, in captivitate vadet: qui in gladio occiderit, oportet eum gladio occidi* (Apoc. 13, 10).

Daljnji je neprijatelj: *concupiscentia carnis*. Ta je predočena simbolom velikoga Babilona, koji napaja svoje stanovnike vinom i bludom (Apoc. 17, 4). Svijet je predočen kao protagonist luksurije, širitelj iskvarenosti. No bludni, okrutni i puteni svijet kažnjen prema osnovi Božjoj po samomu svijetu (Apoc. 17, 8—12). Kad se mjera bezakonja navršila, drugi narodi i države ruše moralno trule. Jagnje ih pobjeguje, jer je: *Dominus dominorum et rex regum* (Apoc. 17, 14).

Napokon dolazi novi neprijatelj: oholost života. Ta postizava vršak u nastojanju antikristovu, da si prisvoji božansku čast. Antikrist je kao podvostručeni sotona. Na pitanje Mihailovo: tko je kao Bog? odgovorit će:

ja sam bog. Antikrist ima preludij u herezama. Svijet je uvijek štiti herezu protiv istine, da uzmogne lakše gospodovati. No kraj sve konspiracije svijeta s herezama i sa sinom propasti, antikristom, pobjegjeni su antikrist i životinja te bačeni u baru ognjenu i sumpornu i predani na vječne muke (Apoc. 19, 20; 20, 10).

Jagnje ravna tu velebnu borbu. Dopušteni su prividni uspjesi neprijatelja i silne oluje, da se sjajno očituje moć Jagnjeta, a istakne ustrpljivost, vjera i ustrajnost svetih (Apoc. 13, 10). Jer su vjerni Jagnjetu, krijepe ih, da uzmognu pobijediti. Ovdje smo upozoreni, kako treba braniti se protiv silnih neprijatelja spasenja našega. Treba upoznati i omjeriti jakost njihovu; oružati se oružjem istine, pravde i svetosti. U toj borbi najuspješnija je defenziva i najhrabrija ofenziva: taktika požrtvornosti (*les ennemis de l'agneau*). Za ove velebnе drame veličanstvo i slava Božja je netaknuta. Vječna slava Božja odrazuje se u slavi Kristovoj. Pojavlja se Jagnje. Svi nebeščani priznaju njegovu moć, mudrost i slavu (Apoc. 5, 12); klanjaju mu se kao Ocu nebeskomu (Apoc. 4, 5). Jagnjetu klanjaju se nebeskomu, no Jagnje klanja se u čovječjoj naravi Bogu. Prema tomu Jagnje je najsavršeniji poklonik, jer je žrtvovani Spasitelj. Bog prima u Kristu najsavršenije poklonstvo od samoga Boga.

Žrtvom na križu otkupio je Sin Božji svijet; a dovršujući je u nebu Isus posvetio ga u raj sreće. Jer nebo je raj sreće, budući da je hram savršenog klanjanja (*La gloire de l'agneau*).

Ljubav ima svoj jezik. Tko ne ljubi ne može ga razumjeti. Ljubav teži za jedinstvom s onim, koga ljubimo (*Cant. Canticorum*). Ivan predočujući ljubav Spasiteljevu prema izabranima riše je u slici ženidbe Jagnjeta (19, 7.) i proglašuje blaženima, koji su pozvani na svadbenu gozbu Jagnjeta (Apoc. 19, 9).

Ta alegorija uzeta je iz S. Z. (*Cant. Cant.*). Nalazimo je u evanđelju i u sv. Pavia. Pobožne duše, ranjene od ljubavi, uzdišu za presretnim časom, želeći, da se što prije u vječnosti sjedine s Onim, za kojeg su ovdje spremne na svaku žrtvu (*Cant. 2, 5.; ps. 19, 5.; ps. 41, 3.; Phil. 1, 23*). Zato će ih

Jagnje voditi k izvoru vode žive (Apoc. 7, 17.); ne će više gladovati ni že-gjati i ne će na njih pasti sunce niti ikakova vrućina (Apoc. 8, 16), jer ih Jagnje pase.

Ova lijepa slika tako je za progona kriječila prve kršćane, te nalazimo njezin refleks u mučenstvu sv. Perpetue. Vidjela je usred vrta bijelokosa čovjeka u odijelu pastira, koji je muzao ovce. Oko njega stajalo je mnogo tisuća u bijelim haljinama. I podigne glavu, pogleda me i reče mi: dobro si došla, kćerko. I pozove me i od sira, kojeg je muzo, dade mi komadić i primih ga sklopljenim rukama i jedoh; a svi, koji su okolo stajali, rekoše: Amen. I na zvuk onog glasa probudih se, osjećajući u ustima (ne znam kaku) izvanrednu slatkoću (l'agneau de Dieu p. 206.; San Callisto, Die Wunder der Kirche p. 281, 282). Ljubav u nebu savršena je, jer ćemo u vječnom svijetlu sve izabrane poznavati i u Bogu ih ljubiti (les nocés de l'agneau).

U trećem dijelu promatra kult Jagnjeta u Crkvi. Spomen dolazi u sv. misli na „Gloria“, „Agnus Dei“, u pjesmi „Exultet“, „Lauda Sion“, „Lustra sex“, „Victimae Paschali“, u gdje kojim oracijama, u votivnoj misli o svetim angelima na poslanicu. Često slavi se Jagnje u svetom officiumu (brevijaru, u benedikcijama osobito: agni paschalis) (l'invocation de l'agneau de Dieu dans le sacrifice de la messe. La louange de l'agneau de Dieu dans l'office divin. Le culte de l'agneau de Dieu par les sacrementaux). Počevši s katakombama predočuje jagnje u kršćanskoj umjetnosti (Le culte iconographique de l'agneau de Dieu). Svršava s hodočašćem k Jagnjetu Božjemu.

Čeznja budi se u piscu za svetim mjestima, osobito za Jordanom; no nije mu moguće onamo poći, kao što i većini čitatelja. Kad ne možemo onamo, pohagajmo rado Jagnje euharističko.

Knjiga pisana je velikom toplotom i nema sumnje, da će u čitatelju postići onu svrhu, koju je pisac intendirao: utjehu i pobudu na krepki rad za najsvetiju i najpravdniju stvar Kristovu. Knjiga služi na čast biblijskom institutu u Rimu.

Dr. F. Zagoda.

Najnovija ruska bogoslovska literatura. („Cerkovnij Vjesnik“. Petrograd 1912, 1913.).

A. A. Сапожниковъ, Христiанство и наука. 2. издание (A. A. Sapožnikov, Kršćanstvo i nauka. 2. izdanje). Holm, pskov. gub. 1912. str. 59. c. 30 kop.

— U ovoj apologetičnoj raspravi govori pisac o prirodi i bibliji kao dvjema knjigama božjim, o napadajima na bibliju, o stvorenju svijeta, o stvarenju uopće, o općem potopu, o mogućnosti čudesa i o čudesima u naše doba; o odnošaju nauke i kršćanstva, o postanku čovjeka, o jedinstvu i starosti roda čovječjega. Isti pisac izdao je radnju „Научное доказательство истинности христiанства“ (Naučno dokazivanje istinitosti kršćanstva). Holm, pskov. gub. 1911. str. 34. c. 15 kop. Sapožnikov govori ponajprije o tom, kako se istinitost religije može i mora dokazati, zatim o novozavjetnim i starozavjetnim proroštvima, o razlozima bezvjerstva itd.

H. B. Малицкий, Истори́я Пере-славской епарчiи (1744.—1788.) N. V. Malickij, Historija Pereslavske eparhije (1774.—1788.). Svezak prvi. Gub. gor. Vladimir 1913. str. 407 + Cil. XXI. c. 3 rub. Malickij opisuje na široko i razdaleko historiju ove eparhije u razdoblju od 14 godina.

Иеромонахъ Серафимъ, Первый всероссiйскiй иноческiй съѣздъ (Jeromonah Serafim, Prvi sveruski inočki (monaški) sastanak). Uspomene, zapisi i opaske učesnika kongresa. Kungur 1912. str. 269. c. 2 rublja. Prema odredbi sv. sinoda sastali su se u Sveto-Troickoj Sergijevoj lavri predstavnici ruskoga inoštva na kongres, koji je trajao nedjelju dana od 6. do 13. julija. Svrha sastanka bila je u tom, da se duh ruskoga kaluderstva što više pridigne i oživi. Predsjednikom kongresa bio je Nikon, episkop Vologodski, a začasnim predsjednikom izabraše mitropolita Vladimira. Ruska štampa napadala je na sastanak ističući njegove slabe strane. Serafim je u svojoj knjizi napisao točan referat o raspravljanju bez ikakvih subjektivnih dometaka.

A. И. Алмазовъ, Проклѣтiе преступника псалмами (A. I. Almazov, Prokletstvo zločinca psalmima). Odesa 1912. str. 84. c. 35 kop. Radnja profesora